

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 383/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], zastúpeného AK JUDr. Miriam Podhradská, s.r.o., Ambra Pietra 10645/17, Martin, proti rozsudku Okresného súdu Žilina sp. zn. 41C/43/2018 zo 16. mája 2019, rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10Co/236/2019 z 30. apríla 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/86/2021 z 30. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 2. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu finančné zadost'učinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ sa žalobou podanou na okresnom súde 29. mája 2018 domáhal voči [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) zaplata 55 400 eur s príslušenstvom a náhrady trov konania. Žalobu odôvodnil tým, že žalovanej poskytol 30. septembra 2013 finančné prostriedky v sume 14 000 eur v hotovosti výberom zo svojho účtu a 9. októbra 2013 finančné prostriedky v sume 41 400 eur bezhotovostne prevodom zo svojho účtu na bankový účet dražobníka ako doplatok

žalovanou vydraženej ceny za byt pre účel vydraženia a rekonštrukcie bytu s tým, že tieto finančné prostriedky budú sťažovateľovi žalovanou vrátené po prevode vydraženého bytu, najneskôr do 4 rokov od poskytnutia druhej časti finančných prostriedkov, t. j. do 9. októbra 2017, bez ohľadu na to, či žalovaná nadobúdaný byt prevedie, alebo nie. Žalovaná požičané finančné prostriedky sťažovateľovi nevrátila ani z časti.

3. Okresný súd napadnutým rozsudkom zo 16. mája 2019 žalobu sťažovateľa v celom rozsahu zamietol a priznal žalovanej náhradu trov konania. Konštatoval, že žalovaná nadobudla do svojho vlastníctva byt za finančné prostriedky sťažovateľa, tieto mu nevrátila a byt si ponechala. Okresný súd zdôraznil, že zmluva o pôžičke musí obsahovať aj konkrétnu výšku požičaných prostriedkov a súčasne sa vyžaduje i skutočné odovzdanie predmetu pôžičky dlžníkovi, inak vzťah z pôžičky nevznikne. Strany sa na pôžičke dohodli približne dva týždne pred dražbou bytu, nedohodli sa však na jej konkrétnej výške. Až následne došlo k reálnemu odovzdaniu finančných prostriedkov, a to v sumách 5 000 eur a 41 400 eur (spolu 46 400 eur), čo je však o 9 000 eur menej než žalobou uplatňovaný nárok z titulu tvrdenej zmluvy o pôžičke. Hoci teda bola preukázaná vôľa žalovanej požičať si finančné prostriedky od sťažovateľa na kúpu bytu a bol tiež preukázaný výber 14 000 eur z účtu sťažovateľa žalovanou na účel dražobnej zábezpeky (ktorá činila len 5 000 eur), účel výberu sumy 9 000 eur preukázaný nebol. Uvedená neurčitosť nemohla byť konvalidovaná ani následným zaplatením ceny vydraženého bytu. Okresný súd zhrnul, že strany sporu sa dohodli na určení predmetu pôžičky (peniaze), na jeho reálnom odovzdaní, ako aj na lehote splatnosti, avšak z dôvodu absencie dohody o konkrétnej výške pôžičky ide o neurčitosť, a preto neplatný právny úkon. Nad rámec posúdenia skutkových tvrdení sťažovateľa okresný súd uviedol, že zmluvný vzťah strán nebolo možné posúdiť ako zmluvu o úvere, lebo tú môže uzavrieť len osoba, ktorej predmetom činnosti je poskytovanie úverov, čo sťažovateľa nespĺňa. Ak by malo ísť o inominátnu zmluvu (§ 51 Občianskeho zákonníka), bolo povinnosťou strán konkrétne vymedziť skutkové tvrdenia, resp. konkrétne uviesť, o akú inominátnu zmluvu ide. Napriek zásade „súd pozná právo“ v tomto smere súd nemá nahrádzať procesnú aktivitu strán. Pokiaľ sťažovateľ plnil žalovanej bez právneho dôvodu, resp. na základe neplatného právneho úkonu, na strane žalovanej došlo k bezdôvodnému obohateniu na úkor žalobcu. Okresný súd konštatoval, že bezdôvodné obohatenie získané z absolútne neplatného právneho úkonu vzniká spravidla od samého vzniku právneho úkonu. Vzhľadom na žalovanou vznesenú námietku premlčania ustálil, že subjektívna premlčacia lehota začala plynúť nasledujúci deň po poskytnutí finančných prostriedkov; t. j. 1. októbra 2013 a 10. októbra 2013, čiže uplynula 1. októbra 2015, resp. 10. októbra 2015. Z dôvodu uplynutia subjektívnej (dvojročnej) premlčacej lehoty nebolo potrebné posudzovať, či išlo o úmyselné bezdôvodné obohatenie; t. j. či objektívna premlčacia lehota bola trojročná alebo desaťročná.

4. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa rozsudkom z 30. apríla 2020 potvrdil rozsudok okresného súdu, keď odvolacie námietky vyhodnotil ako nedôvodné. Záver o nedohodnutí konkrétnej výšky pôžičky bol zrejmý aj zo súm, ktoré boli vybraté, resp. zaslané z účtu sťažovateľa. Pred dražbou žalovaná z tohto účtu vybrala 14 000 eur, hoci výška dražobnej zábezpeky bola iba 5 000 eur. Dotknutý byt bol vydražený za 46 400 eur a v tej súvislosti bola z účtu sťažovateľa poukázaná suma 41 400 eur. Rozdiel (9 000 eur) medzi sumou zaplatenou za byt (46 400 eur) a medzi tvrdenou výškou pôžičky (55 400 eur) sťažovateľ v priebehu celého konania dostatočne a skutkovo vierohodne nevysvetlil. Žiadny dôkaz (okrem nekonkrétneho vyjadrenia sťažovateľa) nepodporoval tvrdenie o údajnom dojednaní účelu použitia čiastky 9 000 eur na rekonštrukciu bytu. Svedecké

výpovede potvrdili len sumu prostriedkov vybratých, resp. zaslaných z účtu sťažovateľa. Aj vyjadrenia samotného sťažovateľa sú všeobecné bez vymedzenia konkrétnych skutkových okolností. Pokiaľ suma 9 000 eur mala predstavovať časť pôžičky určenej na rekonštrukciu, bolo možné ju stranami jednoznačne vymedziť už v čase pred dražbou. Tomu by zodpovedal aj výber 14 000 eur z osobného účtu sťažovateľa, ktorá presne o 9 000 eur prevyšovala sumu dražobnej zábezpeky (5 000 eur). na druhej strane nebol dôvod vybrať už pred dražbou (teda v čase, keď nebolo isté, či vydražiteľkou bude žalovaná) aj sumu, ktorá by mala slúžiť na rekonštrukciu bytu.

5. K námietke sťažovateľa o potrebe preferencie platnosti právneho úkonu pred konštatovaním jeho neplatnosti, ktorá by mala viesť až k „prehliadaniu“ zrejmých nedostatkov náležitostí právneho úkonu, krajský súd uviedol, že takýto prístup sa vyznačuje nemalou mierou subjektivismu sťažovateľa podmienenou jeho snahou dosiahnuť úspech v spore. Prejednávaný prípad v otázke určitosti výšky pôžičky nie je hraničným v tom zmysle, že by umožňoval dvojité riešenie. Vzhľadom na okolnosti súdnej veci by ustálenie platnosti zmluvy o pôžičke bolo výrazne za rozumnou mierou ambície „nezneplatňovať“ právne úkony. Rovnako tendenčne sťažovateľ interpretuje zásadu „*iura novit curia*“, ktorá v jeho podaní znamená, že povinnosťou súdu je nielen doslova vyhľadať a uplatniť právne normy, podľa ktorých by bolo možné žalobe vyhovieť, ale aj vymedziť každému prípadu vlastné jedinečné skutkové okolnosti. Takýto prístup je z hľadiska ústavného princípu rovnosti strán neudržateľný. Okresný súd vzťah strán skúmal a vyhodnotil i z hľadiska jeho eventuality ako zmluvy o úvere, pričom jeho závery neboli v odvolaní spochybnené.

6. K odvolacej námietke sťažovateľa o premlčaní jeho nároku a jeho vedomosti o bezdôvodnom obohatení krajský súd uviedol, že absolútna neplatnosť právneho úkonu nenastáva rozhodnutím súdu, ale je daná od počiatku právneho úkonu. Pre začiatok plynutia (subjektívnej) premlčacej lehoty pre uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia tak nie je podstatné, kedy sa veriteľ dozvie právnu kvalifikáciu ním tvrdeného nároku, významným je okamih, kedy sa dozvie o všetkých rozhodných skutkových okolnostiach. O nich mal sťažovateľ vedomosť bezprostredne po poskytnutí finančných prostriedkov žalovanej. v nadväznosti na (správny) záver okresného súdu o uplynutí subjektívnej premlčacej lehoty je bezpredmetnou odvolacia námietka, že okresný súd mal skúmať úmysel žalovanej nevrátiť poskytnuté prostriedky. Ak márne uplynie subjektívna dvojročná premlčacia lehota, je bezpredmetné, či objektívna lehota bola/je trojročná alebo desaťročná.

7. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie. v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) namietal, že krajský súd nesprávne právne vyhodnotil skutkový stav veci v súvislosti s uzavretím ústnej zmluvy o pôžičke medzi stranami sporu. v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol, že posúdenie neplatnosti zmluvy o pôžičke zo strany súdov bolo rozporné so zákonom, najmä s § 657 a § 37 Občianskeho zákonníka a ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/325/2009 z 30. júna 2010).

8. Najvyšší súd napadnutým uznesením z 30. novembra 2022 dovolanie sťažovateľa ako neprípustné odmietol. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP uviedol, že procesný postup krajského súdu sa nevymyká zo zákonného ani z ústavnoprávneho rámca a krajský súd neporušil procesné práva dovolateľa spojené so súdnou ochranou práva. Nedostatočne zistený

skutkový stav veci, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

9. Dovolací súd konštatoval, že z rozhodnutí súdov nevyplýva, že by tieto nerešpektovali právne závery týkajúce sa posúdenia neplatnosti zmluvy o pôžičke medzi stranami sporu a že by došlo zo strany krajského súdu k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Súdym dospeli k záveru, že ústnu zmluvu o pôžičke medzi stranami sporu nemožno považovať podľa § 37 Občianskeho zákonníka za platný právny úkon, pretože strany sporu neuzavreli v rozhodnom čase dohodu o konkrétnej výške pôžičky, a teda ide o neurčitý, a tým aj o absolútne neplatný právny úkon. Súdym sa nemohli odkloniť od právnych záverov vyjadrených v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/325/2009 z 30. júna 2010, pretože predpoklady neplatnosti zmluvy o pôžičke v prejednávanej veci vyvodili z odlišných skutkových a právnych dôvodov. Rozhodnutie, na ktoré poukázal sťažovateľ, po skutkovej ani právnej stránke nesúvisí s prejednanou vecou, preto napadnuté rozhodnutie nezáviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Pokiaľ dovolateľ namietal premlčanie odkázaním na českú judikatúru, nemôže ísť o „odklon“ relevantný v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP (publikované rozhodnutie R 71/2018).

III.

Argumentácia sťažovateľa

10. Okresný súd v rozpore so skutkovým stavom a výpovedami sťažovateľa a svedkov vyhodnotil, že k uzavretiu ústnej zmluvy o pôžičke došlo v okamihu prvého jednania medzi sťažovateľom a žalovanou o uzavretí zmluvy o pôžičke. Táto právna úvaha je absurdná a nezodpovedá vykonanému dokazovaniu ani charakteru zmluvy o pôžičke ako zmluvy reálnej. Zmluva o pôžičke bola posúdená formalisticky, v rozpore s judikatúrou súdov a v rozpore s princípom preferencie platnosti právneho úkonu. Požiadavky súdov na formuláciu predmetu zmluvy boli prehnane formalistické, čo je ústavne neakceptovateľné.

11. Ak účel, na ktorý si žalovaná od sťažovateľa prevzala 9 000 eur, nebol konajúcim súdom zrejmý, nemohli prijať záver o neplatnosti celého právneho úkonu, pretože v časti sumy 46 400 eur bola medzi stranami zrejmá aj výška sumy, aj účel jej použitia. Krajský súd neprihliadol na skutočnosť, ktorá vyplynula z vykonaného dokazovania, že medzi sťažovateľom a žalovanou došlo k reálnemu odovzdaniu 46 400 eur na konkrétny účel (kúpa bytu), ktorý potvrdili viacerí svedkovia, bez ohľadu na to, na aký účel bolo žalovanej odovzdaných 9 000 eur. Právne posúdenie neplatnosti zmluvy o pôžičke zo strany okresného súdu a krajského súdu je rozporné s § 657 a § 37 Občianskeho zákonníka a ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, najmä s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo 325/2009 z 30. júna 2010. Ak okresný súd vyhodnotil zmluvu o pôžičke ako absolútne neplatný právny úkon, mal vzťah medzi sťažovateľom a žalovanou preskúmať aj z hľadiska toho, či nejde o iný zmluvný vzťah podľa § 51 Občianskeho zákonníka. Sťažovateľ a jeho právny zástupca v konaní vymedzili všetky skutkové okolnosti týkajúce sa predmetného právneho úkonu, aj z pohľadu vymedzenia konkrétnych práv a povinností zmluvných strán, pričom samotné podriadenie vymedzeného skutkového stavu pod stav právny, t. j. pod konkrétny právny úkon (aj nepomenovaný), spadá pod zásadu *iura novit curia*.

12. Vznesenie námietky premlčania žalovanou až počas súdneho konania, v ktorom sťažovateľovi vznikli trovy, je v rozpore s dobrými mravmi. Na túto skutočnosť krajský súd neprihliadol. Úmysel žalovanej poškodiť sťažovateľa je možné vidieť v tom, že nielenže sťažovateľovi nevrátila finančnú hotovosť, ktorú od neho dostala, ale ani na neho nepreviedla vec, ktorú za ňu získala.

13. Najvyšší súd napriek tomu, že sťažovateľ v dovolaní uviedol dovolacie dôvody a poukázal aj na konkrétne rozhodnutie dovolacieho súdu (vo vzťahu k posúdeniu momentu vzniku zmluvy o pôžičke), s ktorým je rozsudok odvolacieho súdu v rozpore, odmietol dovolanie ako neprípustné. Ak konajúce súdy v rozpore s rozhodnutím najvyššieho súdu určili ako okamih vzniku zmluvy o pôžičke čas, keď ešte nedošlo k reálnemu plneniu, a platnosť zmluvy posudzovali v tom čase, je zrejmé, že podmienky ešte splnené nemohli byť, lebo zmluva v tom čase ešte reálne nevznikla. Nie je možné posudzovať platnosť zmluvy v čase, keď ešte neexistovala. Dovolací súd mal pripustiť dovolanie a riadne o ňom konať.

14. Absencia riadneho a ústavne akceptovateľného odôvodnenia rozsudku okresného súdu, ako aj rozsudku krajského súdu v spojení so zjavne jednostranným a formalistickým prístupom k zákonným kritériám interpretácie platnosti zmluvy, ako aj odmietnutie dovolania sťažovateľa najvyšším súdom zakladajú porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. V dôsledku ústavne neakceptovateľných rozhodnutí súdov nemohlo dôjsť k uspokojeniu pohľadávky sťažovateľa voči žalovanej, čím došlo k zásahu do práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K rozsudku okresného súdu:

15. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

16. Napadnutý rozsudok okresného súdu je rozhodnutím súdu prvej inštancie, proti ktorému sťažovateľ podal odvolanie a krajský súd o ňom meritórne rozhodol. Uplatnenie právomoci krajského súdu ako súdu odvolacieho v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

IV.2. K rozsudku krajského soudu:

17. Ústavní soud považuje za potřebné podotknout, že sťažnostná argumentácia má charakter pokračovania dôvodov opravných prostriedkov podaných sťažovateľom v konaní vo veci samej (odvolanie, dovolanie). vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov však nie je ústavný súd alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inšinciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

18. Ústavný súd preskúmaním záverov a dôvodov, na ktorých založil krajský súd svoj potvrdzujúci rozsudok, dospel k záveru, že jeho rozhodnutie je ústavne udržateľné. Okresný súd vzhľadom na absenciu dohody strán o konkrétnej výške peňažnej pôžičky v rozhodnom čase (dva týždne pred dražbou) dospel k záveru, že ústna zmluva o pôžičke je absolútne neplatný platný právny úkon podľa § 37 Občianskeho zákonníka, keďže strany neuzavreli v rozhodnom čase dohodu o konkrétnej výške pôžičky (to ani nemohli, keďže cena bytu v tom čase ešte nebola známa). Ide o neurčitý právny úkon a táto neurčitosť nemohla byť konvalidovaná ani zaplatením následne vydraženej ceny predmetného bytu. Záver o nedohodnutí konkrétnej výšky pôžičky bol zrejmý aj zo súm, ktoré boli vybraté, resp. zaslané z účtu sťažovateľa. Podľa výkladu sťažovateľa na platnosť zmluvy o pôžičke postačovalo samotné reálne poskytnutie (prenechanie) peňažných prostriedkov sťažovateľom žalovanej na vymedzený účel (kúpa nehnuteľnosti), čo bolo v konaní preukázané. K tomu ústavný súd uvádza, že samotné preukázanie poskytnutia peňažných prostriedkov a účelu, na ktorý mali byť poskytnuté, nemôže nahradiť konsenzus (dohodu) strán o uzavretí zmluvy o pôžičke. Účel poskytnutia pôžičky je len fakultatívnou náležitosťou zmluvy. Zmluva o pôžičke ako reálna zmluva nie je protikladom konsenzuálnej zmluvy. na jej vznik je okrem konsenzu zmluvných strán potrebné aj reálne odovzdanie druhovo určených vecí veriteľom dlžníkovi. Preto aj v prípade zmluvy o pôžičke zaťažuje veriteľa v súdnom konaní povinnosť preukázať konsenzus strán o uzavretí zmluvy o pôžičke, v ktorej musí byť jasne vymedzené množstvo druhovo určených vecí (peňazí) tvoriacich predmet pôžičky. K reálnemu poskytnutiu predmetu pôžičky musí pristúpiť dohoda (konsenzus) o jej podstatných náležitostiach, k čomu v zmysle záverov konajúcich súdov v prípade sťažovateľa nedošlo z dôvodu absencie dohody o konkrétnej výške pôžičky.

19. Nesprávna je aj úvaha sťažovateľa o posudzovaní platnosti zmluvy v čase, keď ešte zmluva o pôžičke reálne nevznikla. Ako už bolo uvedené, na vznik zmluvy o pôžičke je potrebný konsenzus zmluvných strán a reálne odovzdanie druhovo určených vecí veriteľom dlžníkovi. Ak súdy posúdili ústnu zmluvu o pôžičke ako absolútne neplatný právny úkon z dôvodu absencie (neurčitosti) dohody o konkrétnej výške pôžičky, potom reálne poskytnutie peňažných prostriedkov sťažovateľom žalovanej už nebolo spôsobilé konvalidovať tento nedostatok dohody strán.

20. Ústavný súd vyhodnotil ako nedôvodnú aj námietku sťažovateľa, že okresný súd mal vzťah medzi sťažovateľom a žalovanou subsumovať pod iný zmluvný vzťah v zmysle § 51 Občianskeho zákonníka. Okresný súd vzťah strán skúmal a vyhodnotil i z hľadiska jeho eventuality ako zmluvy o úvere, pričom jeho závery neboli sťažovateľom v odvolaní spochybnené (bod 20 rozsudku krajského súdu). Nad rámec uvedeného krajský súd dodal, že i v prípade posudzovania zmluvy ako zmluvy o návratnom finančnom príspevku k zabezpečeniu bývania alebo zmluvy o poskytnutí služieb pri nadobudnutí nehnuteľností by požiadavke určitosti právneho úkonu zodpovedalo dojednanie konkrétnej výšky návratného príspevku, resp. ceny služby poskytnutej pri nadobudnutí nehnuteľnosti/bytu. Vzhľadom na ustálenú neexistenciu dojednania o výške pôžičky by teda ani tieto nepomenované zmluvy nemohli byť platné a určujúcim by bolo posúdenie nároku sťažovateľa prostredníctvom inštitútu bezdôvodného obohatenia. K hodnoteniu zmluvného vzťahu ako zmluvy o úvere ústavný súd dopĺňa, že jej podstatnou náležitosťou je určenie výšky, do ktorej má veriteľ povinnosť dlžníkovi peňažné prostriedky poskytnúť, pričom o zmluvu o úvere nemôže ísť v prípade, ak neboli dohodnuté úroky z poskytnutých peňazí, keďže zmluva o úvere je obligatórne odplatná. Skutkové okolnosti prípadu sťažovateľa preto nenasvedčujú možnému posúdeniu zmluvného vzťahu strán sporu ako zmluvy o úvere.

21. Ústavný súd v zásade nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenie dôkazov realizované všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (II. ÚS 593/2011, III. ÚS 230/2012, III. ÚS 373/2015). Výnimkou môžu byť prípady extrémne selektívneho prístupu k výberu a hodnoteniu dôkazov, ktoré by svojou arbitrárnosťou natoľko deformovali skutkovú stránku prejednávanej veci, že by došlo k narušeniu požiadavky objektivity procesu ako komponentu základného práva na súdnu ochranu (napr. III. ÚS 90/2015). Popísané okolnosti sťažovateľovej kauzy však podľa názoru ústavného súdu neumožňujú charakterizovať skutkové a nadväzne ani právne závery krajského súdu ako signalizujúce excesívnosť, ktorá by po prijatí ústavnej sťažnosti v tejto časti na ďalšie konanie mohla vyústiť do záveru o ich arbitrárnosti a ústavnej neudržateľnosti. Za zjavne neopodstatnenú je potrebné považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011). v tejto časti je preto sťažnostná argumentácia nedôvodná, čo vedie k záveru o jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

22. K sťažnostnej námietke, že krajský súd neprihliadol na možný rozpor vznesenej námietky premlčania žalovanou s dobrými mravmi, ústavný súd uvádza, že sťažovateľ túto argumentáciu v odvolacom konaní neuplatnil, preto je ústavná sťažnosť v tejto časti neprípustná podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

23. Pokiaľ ide o kritiku odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ústavný súd zdôrazňuje, že nedostatočnosť odôvodnenia dosahujúca intenzitu odôvodňujúcu záver o porušení základného práva na súdnu ochranu je namietateľná v dovolaní založenom na § 420 písm. f) CSP. Toto ustanovenie totiž zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu

rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegationis iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti; uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/155/2017 z 25. októbra 2017). Porušenia práva na spravodlivý súdny proces, od ktorého sa odvíja prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, sa teda súd môže dopustiť aj tým spôsobom, že poruší právo strany sporu na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Sťažovateľ svoje dovolanie založil aj na § 420 písm. f) CSP, avšak v rámci tohto dovolacieho dôvodu námietku nedostatočného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu neuplatnil (namietal len nesprávne právne hodnotenie skutkového stavu, pozn.). Preto nevyčerpal prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv v okolnostiach jeho prípadu účinne poskytoval. Aj v tejto časti je preto ústavná sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde neprípustná.

IV.3. K uzneseniu najvyššieho súdu:

24. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Podmienkou je, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ani formalistická a aby bola čo najústálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

25. Sťažovateľ v dovolaní podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP označil rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/325/2009, s ktorým je podľa neho rozsudok odvolacieho súdu v rozpore (vo vzťahu k posúdeniu momentu vzniku zmluvy o pôžičke). v ním označenej veci konajúce súdy rozhodli, že zmluva o pôžičke uzatvorená formou notárskej zápisnice je neplatná z dôvodu, že k odovzdaniu peňazí dlžníčke nedošlo. v okolnostiach prípadu sťažovateľa pritom nebolo sporné, že k reálnemu poskytnutiu peňažných prostriedkov žalovanej došlo. Preto ak najvyšší súd konštatoval, že súdy konajúce vo veci sťažovateľa sa nemohli odkloniť od právnych záverov vyjadrených v označenom rozhodnutí najvyššieho súdu, v ktorom neplatnosť zmluvy o pôžičke súdy vyvodili z odlišných skutkových a právnych dôvodov, a preto napadnuté rozhodnutie nezáviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a dovolanie sťažovateľa na podklade tohto záveru odmietol pre neprípustnosť, nemožno uvedený postup považovať za prejav formalizmu či interpretačnej svojvôle s následkom porušenia označených práv sťažovateľa.

26. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, preto nezistil, že by účinky výkonu jeho dovolacej právomoci pri posudzovaní prípustnosti dovolania sťažovateľa podľa ustanovení § 420 písm. f) CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP boli nezlučiteľné so základným právom strany konania na súdnu ochranu či so zásadami spravodlivého procesu. Ústavná sťažnosť je preto aj v tejto časti zjavne neopodstatnená a bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

27. Keďže vyslovenie porušenia hmotných práv sťažovateľa majetkového charakteru bolo v okolnostiach danej veci podmienené zistením porušenia základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie, k čomu nedošlo, nemožno z objektívneho hľadiska uvedený právny stav považovať za porušenie jeho práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu. Ústavný súd preto aj v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

28. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa formulovanými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2024

Robert Šorl
predseda senátu